

Raimo Kantola

Kansainvälistyvät korkeakoulut

10.1.2008

Olli-Pekka Kallasvuo, Nokian toimitusjohtaja, kannusti suomalaisia yliopistoja ja korkeakouluja ottamaan ulkomaalaiset opiskelijat avosylin vastaan puhuessaan hiljan tilaisuudessa, jossa valittiin vuoden kasvuyritys Suomessa. Olemme kuulleet myös kritiikkiä yrityksiltä siitä, että yliopistojen kansainvälisyys ei ole riittävällä tasolla. Mikä sitten on tilanne yliopistoissa?

Yliopistojen kansainvälistyminen on edennyt aimo askeleen viimeisen vuosikymmenen aikana: on perustettu kansainvälisiä maisteriohjelmiä, rekrytoitu ulkomaalaisia tohtoriopiskelijoita ja tohtoritutkijoita ja panostettu kansainvälisen opiskelijavaihdon laajentamiseen. Esimerkiksi TKK:lta on jaksolla 2001-2006 valmistunut yli 300 ulkomaalaista diplomi-insinööreiksi, vuosittain valmistuu noin 70 lisää ja vuonna 2006 valmistui 29 ulkomaalaista tohtoreiksi. Osuus valmistuvista diplomi-insinööreistä alkaen 2001 on noin 6% ja tohtoreista vaihdellut välillä 9-18%.

Miten tutkinnon suorittaneet ovat sijoittuneet valmistumisensa jälkeen? Teimme viime vuonna asiasta kyselytutkimuksen, joka tavoitti noin kolmanneksen valmistuneista. Tulosten perusteella arvioimme, että valmistuneista noin puolet on töissä Suomessa ja valtaosa muista on palannut kotimaahansa. Kun selvitimme työllistymistä yrityksiin, kävi ilmi, että karkeasti voimme jakaa työnantajat kolmeen ryhmään. Nokia on omassa ryhmässään: valmistuneet tuntevat Nokian, hakevat sinne töihin ja myös pääsevät ja työ sujuu englanniksi. Toisessa ryhmässä on laaja joukko kansainvälistyneitä suomalaisia yrityksiä. Valmistuneet tuntevat niitä huonosti, yritykset eivät ymmärtääksemme täysimääräisesti hyödynnä ulkomaalaisia valmistuneita, vaikka mahdollisuuksia olisi. Ne eivät ehkä ole vielä löytäneet tätä potentiaalisten osaajien joukkoa. Vaikka näiden yritysten johto toimiikin sujuvasti englanniksi, käytännön töissä näissä yrityksissä olisi tärkeää osata myös suomea ainakin uran alkuvaiheessa. Yritysten joukossa on kuitenkin myös ulkomaalasiin valmistuneisiin liittyviä menestystarinoita. Kolmanteen ryhmään kuuluvat pienet yritykset, jotka eivät osaa ulkomaalaisia valmistuneita hyödyntää, eivät ole heistä kiinnostuneita, ulkomaalaiset eivät yrityksiä tunne eivätkä hae niihin töihin. Ryhmään eivät tietenkään kuulu kaikki pienet yritykset.

Tutkimuksemme osoitti siis, että yritysten ja ulkomaalaisten opiskelijoiden ja valmistuneiden välillä on jonkintasoinen kohtaamisongelma. Koska olemme nyt saaneet ulkomaalaisten koulutuksen käyntiin ja valmistuneet ovat selvästi kiinnostuneita jäämään Suomeen töihin, mutta eivät aina pysty tätä toteuttamaan, tarvitaan yritysten ja ulkomaalaisten opiskelijoiden verkostoitumista, jossa suhteita voidaan luoda puolin ja toisin. Myös ulkomaalasiin panostavia rekrytointipalveluita olisi hyvä saada rakennettua. Tutkimuksemme kohdejoukossa vain yksi valmistunut oli löytänyt töitä Suomesta TKK:n omien rekrytointipalveluiden avulla.

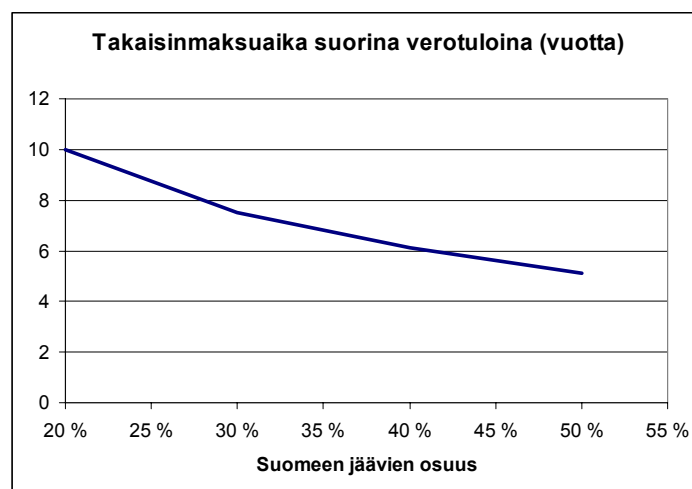
Kannattaako toiminta sitten veronmaksajan kannalta? Onhan koulutus ilmaista. Koska TKK:lta valmistuneista puolet on töissä Suomessa, on helppo päätellä, että verottajan kannalta ulkomaalaisten kouluttaminen on suurin piirtein yhtä kannattavaa kuin

suomalaisten kouluttaminen. Näin käy, koska ulkomaalaisten opiskelu alkaa kandista ja kestää vain pari vuotta, kun taas suomalaisten koulutus kestää kuutisen vuotta.

Kuinka voimme edetä saavutetulta tasolta? Nyt kansainvälistyminen näyttää perustuvan eri yksiköissä erillisiin malleihin eikä kansainvälisyys vielä uusiudu omalla pohjallaan. Tutkimuspainotteiset yksiköt keskittyvät ulkomaalaisiin tutkijatohtoreihin tai tohtoriopiskelijoihin eivätkä juuri harrasta ulkomaalaisten peruskoulutusta. Kansainvälisiä maisteriohjelmia pyörittävät yksiköt taas ovat tyypillisesti monipuolisempia, mutta eivät kovin tunnettuja tohtorikouluttajia. Jos saamme tutkimuksen ja koulutuksen tukemaan toisiaan rakentaessamme tunnettuuttamme maailmalla, uskon, että yliopistoistamme tulee kiinnostavampia kohteita niille miljoonille nuorille, jotka vuosittain maailmalla hakeutuvat opiskelemaan kotimaansa ulkopuolelle. Näin voimme vaikuttaa kysyntään. Koulutuksen tarjonta taas näyttää lisääntyvän koko ajan: uusia englanninkielisiä maisteriohjelmia perustetaan koko ajan lisää. Onpa ensimmäinen ulkomaalaisille kohdennettu tohtorikoulutusohjelmakin jo syntynyt.

Miten sitten suomalaiset opiskelijat ottavat koulutuksen kansainvälistymisen? Aluksi on tyypillistä, että vastustavia ääniä kuuluu, mutta englanninkieliseen opetukseen totutaan yleensä parissa vuodessa. Yliopistojen kantiinijonoissa soljuu jo tänään suomen, englannin ja muiden kielten sekamelska. Suomalaisten kiinnostus lähteä vaihto-opiskeluun on kuitenkin saturoitunut tai jopa taantuu. Näyttää siltä, että kaksivaiheisen perustutkinnon myötä olemme siirtymässä käytäntöön, jossa vaihtovuoden opinnot täytyy paketoita kaksoistutkinnoiksi, jotka tuovat lisää valikoimaa molempien yliopistojen tarjontaan. Kaksoistutkinnot täytyy suunnitella sopimus pohjaisesti eikä se ole aivan helppoa. Kaksivaiheisuus mahdollistaa myös maisterivaiheen suorittamisen kokonaan ulkomailla. Tämä tarkoittaa yliopistojen välisen yhteistyön tiivistymistä ja kilpailun kiristymistä yhtä aikaa sekä korostaa laadun merkitystä: kaikki haluavat parhaat opiskelijat.

Mukaan voisi laittaa kuvan aivotuonnin kannattavuudesta, jos mahtuu:

Kuva: 2-vuotisen DI-koulutuksen takaisinmaksuaika välittöminä verotuloina Suomeen jäävien osuuden funktiona.